

is folyékony marad nála, de nem is apad ki soha és különös szépségekkel kárpótol. Alakjai közt alig van olyan, amelyik köré szervesen épített regény kerekednék: csaknem mind mellékalakok, de szinte kivétel nélkül érdekesekek s egy nagy célt szolgálnak: a mese hangulatát.

Zajos sikere talán nem lesz soha: ez az emlékezők, a multjukon felejtkezők sorsa, saját életük lírikusaié, akik csak azért nem írnak versben, hogy semmi se kösse őket s a múlt napjaiknak s a megfigyelt emberi soroknak minden kedvessége benne lehesse a mesében.

Komáromi művészetének kiváltságos hatása van a magyar közönség egyik széles rétegében. Ezt a sikert már szinte pályája elején elérte s azóta csak nő olvasói tábora, nemcsak itthon, hanem külföldön is. *Vajthó László.*

Tóth László: A különös kérő. (Paladis-kiadás.) Az ősi földhöz való ragaszkodásról, az évszázados családi birtoktól, ősi udvarháztól elszakadt dzsentrí-ivadéknak a földutáni vágódásáról szól *Tóth László* új regénye. *A különös kérő*, a regényhős Árdy Balázs, az első generáció a föld után. Az Árdy-kastélyt és a hozzátartozó nyolcszáz holdat apja vesztette el, aki revolvergolyóval tett pontot tragikusan kúszált számadásai után. Életének utolsó délutánját azzal töltötte, hogy a családi sírboltban sajátkezűleg befalazta az utolsó fülkét. Önmaga előtt zárta el az utat: aki elvesztette az évszázados birtokot, az nem érdemli meg ezt a fekvőhelyet, az pihenjen kinn, a küszöb előtt. Csontjai csak akkor keveredhetnek el ősei porával, ha valamelyik utóda visszaszerzi a földet. Már a fiának, Árdy Balásznak sikerül ez az új honfoglalás, sok munka, öntudatos célkitűzés és takarékos életmód árán. Ez adja meg a regény alaphangját, még pedig igen szerencsé-

sen. Melegen csengő, érzéssel átfűtött hang ez, amely rokonszenvet kelt a szerző és a regényhős iránt egyaránt, sőt nekünk, a földtől elszakadtak sorában már a harmadik, negyedik generáció fiainak is megmutatja, hogy valahol mélyen, az élet gondjaitól megkeményedett kéreg alatt bennünk is megvan még az ősi föld utáni nosztalgia, a csöndes borongás azért, hogy régen másnak terem már búzát és virágot. Erre az alapra építi fel Tóth László regényét, halktónusú szerelmi bonyodalmaival. Ez a felépítmény semmiképpen sem hibátlan. A részletekben helyenként nagyon meglaszul a tempó, itt-ott döccen is egyet. Igazságai néha nem elég meglepőek, meglepő paradoxonaiban sokszor nem elég az igazság. Egész határozottan úgy érzik, hogy az író nem fordított elég gondot ezekre a részletekre, nem az érdeklődés és szeretet hiánya miatt, hanem azért, mert más dolgok túlságosan igénybe veszik. Ennél is komolyabb hiba az, hogy emberei közül éppen a regényhős elrajzolt, önmagával ellentmondásokba keveredő alak. Állítólag kemény, erősakarátú férfi, mégis minduntalan ingadozik, váratlanul jut ellentétes elhatározásokra. Mindez mégsem túlságosan lényeges; ezzel szemben a regény majdnem végig igazán hangulatos, érdeklődést keltő, az olvasó könnyen, szívesen foglalkozik vele. Leányalakja értelmesen, intelligensen kedves és finom, figyelemreméltó néhány mellékalak életteljes megírása is. A néhol kissé túlzottan bonyolult történet kellő tartalmat kap az alaptémából, a földkérdésből, általában az egész regény becsületes írói munka. Szomorúan jellemzi jelenlegi irodalmi viszonyainkat, hogy ennek a munkának a Pengős-regények általában mérsékeltebb igények ki-elégítésére szánt sorozatában kell megjelennie. Mindenképpen megérdemelt volna ennél nívósabb külső kiállítás. Belső tartalmát ez a körülmény ter-

mészetesen nem érinti, az így is újabb megbecsülést fog szerezni írójának.
(Th.)

Sajó Sándor: Gyertyaláng. Újabb költemények. (A szerző kiadása.) 1925—1929-ig írt költeményeit adja közre e kötetében a szerző. Sajó Sándor régi hagyományokon nevelkedett költő, aki csak az ihlet magasztos óráiban nyúl a tollhoz, hogy formát adjon — inkább a gondolatainak, mint az érzéseinek. A hangulati líra elemei csak olyankor jelentkeznek verseiben, amikor tárgyi mondanivalóját magába mélyítve vetíti ki, vagy amikor az elmúlás mélabúja felhői be lelkét. De ilyenkor is minden sejtelmességtől távol álló, kristálytisza képekből rakja össze a vers szimbólumát. Ennek példázására itt közöljük a kötet egyik legszebb versét:

Szívemben olyan a sok emlék,
Mint alvó hang a hegedűben:
Álmában olykor dalra kel még
És zeng — valónál gyönyörűbben.

És vele zeng a régi vágy is
És föllángol, mint szebb napokban,
Mint megnyúlik a gyertyaláng is,
Mielőtt végképpen kilobban.

Általánosságban azonban minden mondanivalója valami konkrétumhoz fűződik, amelyet gondolati elemekkel öltöztet verssé. Nagy nyelv- és formaérzéke pompásan átsegíti a zárt és gyakran előre fölépített témán és megmenti a dikciózástól is, amire pedig nagy ritmus-szeretete könnyen csábíthatná. De mind e tulajdonságok csak a költő megjelenésének külső formáit határozhatják meg. Őt magát, aki csupa hit, eszmény és tisztaságra való törekvés, lehetne-e más szóval híveiben megjelölni, mint azzal, hogy *költő*? Ma már, túl az ifjúság ösvényein, az ősz ködeit látja borongani s ha emiatt el is szorul a szíve néha, amikor szólnia kell, magasra száll és onnan énekel, hogy minél többeknek adhassa szívéen átszűrt gondolatait. m.

Marion Crawford: Don Orsino. (A Szent István-Társulat kiadása.) — Kalandos történet a modern Róma kialakulásának korszakából, a múlt évszázad hetvenes-nyolcvanas éveiből. Hőse Don Orsino, ifjú olasz herceg, aki szakítani akar őseinek semmittevő életével, részt akar venni a körülötte kavargó életből és munkából, különböző vállalkozásokra adja a fejét. Körülötte azután rengeteg kalandos esemény és küzdelem zajlik le, amelyekben csak az a meglepő, hogy befejezésük nem a megszokott teljes hepy and, hanem a kiegyezés ötven százalékra. Magánál a történetnél sokkal értékesebb részei a regénynek azok az oldalak, amelyeken az örök várost, Rómát írja le Marion Crawford. Leírja Rómát tavasszal és ősszel, különböző megvilágításban, különböző virágpompában és különböző hangulatokban, mindenkor szépen és mélyen járóan. Szeretettel, lelkesedéssel hozza közel ezt a csodálatos várost az olvasó szívéhez, ezekért a leírásokért érdemes végigolvasni Don Orsinonak egyébként meglehetősen hétköznapi kalandjait is. A regényt *Pogány* Kázmér fordította le magyarra gondosan, csiszolt írásművészettel. (Th)

H. Rider Haggard: A két D'Arcy. (A Szent István-Társulat kiadása.) — Rider Haggard tudvalevően nem a legmagasabb irodalom reprezentánsa, a Szent István-Társulat azonban meglehetősen szerencsés kézzel választotta ki *A két D'Arcy* című regényét munkáinak rengeteg tömegéből. Ez a regény határozottan a jobbak közül való. A keresztes háború korszakában játszódó kalandos história, a középpontjában a két D'Arcy, két ikertestvér szerelme áll, közös unokanővérük és Salah ed Din, a nagy arab szultán unokahuga iránt. A regény bonyolult meséje sok kalandon, küzdelmen, leányrabláson és szabadításon vezet át, mégis eléggé megkomponált a történet.